

Hemşirelik Öğrencilerinde Profesyonel Davranışların Cinsiyet ve Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesi

Examination of Professional Behaviors According to the Gender and Grade Level in Nursing Students

Birgül Cerit^{ORCID}, Gülnur Temelli^{ID}

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Sağlık Yüksekokulu

ÖZ

GİRİŞ: Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel davranışları göstermeleri mesleki gelişim ve bakımın niteliğini artırması bakımından önemlidir.

AMAÇ: Bu çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinde profesyonel davranışların cinsiyet ve sınıf düzeyine göre karşılaştırılmasıdır.

YÖNTEM: Bu çalışma bir üniversitenin sağlık yüksekokulunda öğrenim gören ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf hemşirelik öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri "Kişisel Bilgi Formu ve Hemşirelik Öğrencilerinde Profesyonel Davranış Ölçeği" kullanılarak 329 öğrenciden elde edilmiştir. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, t testi ve One-Way ANOVA analizi kullanılmıştır.

BULGULAR: Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel davranış ölçeği puan ortalaması 119,56±10,46 olarak saptanmıştır. Öğrencilerin profesyonel davranışları uygulamalarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet (t:3,158, p:0,002) ve sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği (F:3,247, p:0,040) belirlenmiştir.

SONUÇ: Araştırma sonucunda, hemşirelik öğrencilerinin profesyonel davranışları iyi düzeyde uygulayabildikleri belirlenmiştir. Kız öğrencilerin erkeklere göre profesyonel davranışları daha iyi uygulayabildikleri, sınıf düzeyine göre profesyonel davranışları uygulayabilme durumunda farklılıklar olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik, öğrenci hemşire, profesyonel davranış

ABSTRACT

INTRODUCTION: Nursing students' displaying professional behaviours is important to improve the quality of vocational development and care.

PURPOSE: The study aims to compare the professional behaviors of nursing students according to gender and grade level.

METHOD: This study was carried out with the second, third and fourth grade nursing students who were educating at health school of a university. The research data were obtained from 329 students by using the Personal Information Form and the Nursing Students Professional Behaviour Scale. Descriptive statistics, t test and One-Way ANOVA analysis were used for the evaluation of research data.

FINDINGS: The mean score of nursing students' professional behaviour scale was calculated as 119.56±10.46. It was determined that the views of the students regarding the display of professional behaviours differed significantly according to gender (t:3.158; p:0.002) and grade level (F:3.247; p:0.040).

CONCLUSION: As a result of the research, it was found that nursing students can display professional behaviours at a good level. It was determined that female students are better than male students in displaying professional behaviours, and there are differences in displaying professional behaviours according to the grade level.

Keywords: Nursing, nursing student, professional behaviour

Bu çalışma, 25-27 Mayıs 2017 tarihinde yapılan IV.Temel Hemşirelik Bakımı Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Geliş Tarihi / Arrival Date: 24.03.2018

Kabul tarihi / Date of Acceptance: 19.08.2018

İletişim / Corresponding author: Birgül Cerit, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Sağlık Yüksekokulu

E-posta / E-mail: birgulcerit@yahoo.com.tr

Yazarların ORCID bilgileri:

B.C. 0000-0003-0007-4205, G.T. 0000-0001-6083-702X

GİRİŞ

Profesyonellik, bireyin vicdan, dürüstlük, saygı gibi olumlu kişisel niteliklerinin temelinde hemşireliğe özgü bilgi, otonomi, farkındalık, gönüllülük, ekip anlayışı gibi mesleki kimlik için gerekli olan bazı değerlerin içselleştirildiği ve bunların bireyin davranışlarında görünür hale geldiği süreç olarak ele alınmaktadır (Cerit, 2010). Hemşirelikte profesyonellik, sağlık danışmanlığı ve bakım verme üzerine temellendirilmiştir (Hoyuelos ve ark., 2010). Hemşirelerin uygun bakım davranışlarını sergileyebilmesi için, mesleğe özgü yeterli bilgi yüküne, profesyonel davranış biçimine sahip olması ve profesyonel davranışları uygulaması gereklidir (Adıgüzel ve ark., 2011; Bang ve ark., 2011). Bu davranışlar arasında eğitim, danışmanlık, krize müdahale, sorun çözme, sağlığı geliştirme ve liderlik üst sıralarda yer almaktadır. Profesyonel davranışların gerçekleştirilmesi, kaliteli hasta bakımının verilmesi açısından önemlidir. Bunun için kişilerarası iletişim becerilerini geliştirmek, hemşirelikte kalite standartlarına uygun olarak liderlik özelliklerini kullanıp ekip çalışmasına uygun davranmak ve araştırma sonuçlarını kullanmak gereklidir (Satu ve ark., 2013).

Profesyonel davranışta, sorun çözme becerisinin gelişmesi, hizmet verilen bireyin kişisel farklılıklarının gözlemlenmesi, kritik düşünme ve tüm bunların etik ilkeler çerçevesinde gerçekleşmesi önemlidir (Lin ve Wang, 2010; Bang ve ark., 2011). Profesyonel davranışın bakımda yer almaması, profesyonelliğin olumsuz yönde etkilenmesiyle beraber bakım kalitesinin düşmesine, doyumsuzluk ve buna bağlı bireysel ve kurumsal sorunlara neden olmaktadır (Karamanoğlu ve ark., 2009).

Profesyoneller hem toplum hem de diğer disiplinler tarafından saygı duyulan kişiler olduğu için, profesyonel statüye ulaşma tüm disiplinlerde olduğu gibi hemşirelik için de önemli bir başarı olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda sağlık sektöründe yaşanan hızlı gelişmeler ve değişimlerin bakım uygulamalarına da yansımaları profesyonel hemşirelere olan gereksinimi artırmaktadır (Dehghani ve ark., 2015). Bu gereksinimin karşılanmasında hemşirelik eğitimi önemli bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin gelecekteki profesyonel rollerine hazırlanmalarında kurumsal eğitimleri ve klinik uygulamalarına ilişkin öğrenim yaşantıları etkin olmaktadır (Kelly ve Courts, 2007).

Öğrencilerin profesyonel davranışları klinik alana aktarabilmesinde, eğitim sürecinde profesyonellik algısının oluşması, gelişmesi ve hasta bakımına yansıtılması için uygun fırsatların yaratılması önemlidir. Bu süreçte profesyonelliği etkileyen faktörlerin belirlenmesi, hemşirelik öğrencilerinin eğitim yaşantılarının şekillendirilmesinde yol gösterici olacaktır. Literatürde profesyonel davranışların cinsiyet, yaş, medeni durum ve eğitim durumu gibi sosyodemografik özelliklerden etkilendiği belirtilmektedir (Lui ve ark., 2008; Rassin, 2008; Görüş ve ark., 2014). Öğrenci hemşirelerde bu faktörlerin birçoğunun benzerlik göstermesiyle birlikte cinsiyet ve sınıf düzeyine ilişkin farklılıkların etkili olduğu bildirilmektedir (Vaismoradi ve ark., 2011). Yapılan çalışmalarda öğrenci hemşirelerde profesyonellik algısının eğitim ve klinik deneyim süreçlerine göre değişiklik gösterdiği belirlenmiştir (Kelly ve Courts, 2007; Lui ve ark., 2008). Eğitim seviyesi arttıkça otonomi, politik farkındalık ve ekip çalışmasının önemi vurgulanmakta ve bunlar profesyonel davranışın bir parçası olarak görülmektedir (Lundberg ve Boonprasabhai, 2001; Öner Altıok ve Üstün, 2014). Profesyonelliği etkileyen bir diğer faktör ise cinsiyettir. Bakım verici rolünün toplumda daha çok kadınlara yakıştırılması ve erkeklerin "hemşire" unvanını yakın zamanda kazanmış olmaları, erkek öğrencilerin profesyonellik algılarını etkileyebilmektedir (Gönç, 2016). Öğrencilerin eğitim yaşantılarının başında profesyonelliğe ilişkin sınırlı bilgiye sahip olması ve daha çok toplum imajı doğrultusunda görüşlerinin olması, profesyonel algılarının gelişmesinde eğitim sürecinin önemini vurgulamaktadır (Vaismoradi ve ark., 2011; Öner Altıok ve Üstün, 2014). Gelecekte sağlık bakım profesyoneli olarak nitelikli hizmet sunması beklenen hemşirelik öğrencilerinin güçlü bir profesyonel kimliğe sahip olması önemlidir. Öğrencilerin mesleki yaşantılarında profesyonel kimlikleri doğrultusunda sergileyecekleri davranışları etkileyebileceği düşünülen cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerinin incelenmesine gereksinim olduğu düşünüülerek, araştırma sonuçlarının hemşirelik öğrencilerinin profesyonel algıya sahip olmaları ve profesyonel davranışları uygulayabilmelerinde eğitim programının planlanmasına katkı sağlayacağı öngörülmüştür.

YÖNTEM

Araştırmanın amacı ve türü: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinde profesyonel davranışların cinsiyet ve sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırma soruları: Araştırmada,

- Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel davranış düzeyine ilişkin görüşleri nedir?
- Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel davranışları cinsiyet ve sınıf düzeyine göre değişiklik gösteriyor mu? sorularına yanıt aranmıştır.

Araştırmanın yapıldığı yer ve özellikleri: Bu çalışma Mayıs-Haziran 2016 tarihinde bir devlet üniversitesinin sağlık yüksekokulunda eğitim gören hemşirelik bölümü öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evren ve örnekleme: Araştırmanın evrenini, bir devlet üniversitesinin sağlık yüksekokulunda 2016-2017 eğitim öğretim yılında öğrenim gören ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır (N=481). Eğitim-öğretim programı gereği henüz klinik uygulamaya çıkmayan birinci sınıf öğrencileri araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Araştırmada evrene ulaşabilme şansı olduğundan örneklem seçimine gidilmemiştir. Araştırmanın veri toplama aşamasında derse devam etmeyen 83 öğrenci ile veri toplama formlarını eksik dolduran 38 öğrenci ve araştırmaya katılmak istemeyen 31 öğrenci araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Araştırma, evreni oluşturan öğrencilerden çalışmaya gönüllü olan katılan ve veri toplama formlarını eksiksiz dolduran 329 hemşirelik öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama aracı: Araştırmada veriler “Kişisel Bilgi Formu (yaş, cinsiyet ve sınıf düzeyi)” ve “Hemşirelik Öğrencilerinde Profesyonel Davranış Ölçeği (HÖPDÖ)” kullanılarak toplanmıştır.

Hemşirelik Öğrencilerinde Profesyonel Davranış Ölçeği: Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel davranışlarının belirlenmesi amacıyla kullanılan, “Hemşirelik Öğrencilerinde Profesyonel Davranış Ölçeği- HÖPDÖ” 2010 yılında Göz ve Geçkil tarafından geliştirilmiştir. Ölçek hemşirelik öğrencilerinin profesyonel davranışlarını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Bu ölçek, toplamda 27 maddeden oluşmakta olup, sağlık-bakım uygulamaları (18 madde), aktivite uygulamaları (yedi madde) ve raporlama (iki madde) olmak üzere üç alt boyutu içeren, beşli Likert tipte bir ölçüm aracıdır. Ölçekteki maddeler, ”1 puan - Oldukça yetersiz ile 5 puan - Yeterli” arasında derecelendirilmektedir. “Hemşirelik Öğrencilerinde Profesyonel Davranış Ölçeği”nden alınabilecek toplam puan 27 ile 135 arasında değişmektedir. Ölçek puanının yüksek olması öğrencilerin profesyonel davranışları uygulayabilme düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. “Hemşirelik Öğrencilerinde Profesyonel Davranış Ölçeği”nin güvenilirlik çalışması kapsamında iç tutarlık güvenilirlik katsayısı Cronbach alpha 0,95 olarak belirlenmiştir (Göz ve Geçkil, 2010). Bu çalışmada ise Cronbach alpha 0,90 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin toplanması: Veriler sınıf ortamında araştırmacılar tarafından araştırma sürecine ilişkin genel bilgilendirme yapıldıktan sonra öğrencilerin çalışmaya davet edilmesi ve gönüllü olan öğrencilere veri toplama formunun dağıtılarak, doldurulduktan sonra araştırmacılara teslim etmeleri şeklinde toplanmıştır.

Verilerin değerlendirilmesi: Araştırmada, sosyodemografik verilerin analizinde yüzde, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Öğrencilerin profesyonel davranışlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi, sınıf düzeyine göre fark olup olmadığını belirlemek için ise One-Way ANOVA analizi yapılmıştır. Sınıf düzeyleri arası farkın hangi iki gruptan kaynaklandığının belirlenebilmesi için ileri istatistik olarak Post Hoc (LSD) testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın etik yönü: Araştırmanın uygulanabilmesi için Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan (17.05.2016 tarihli Protokol No: 2016/49) ve araştırmanın yapıldığı kurumdan, ölçeğin kullanılabilmesi için de ölçeği geliştiren yazarlardan yazılı izin ve katılımcılardan sözel aydınlatılmış onam alınmıştır.

Araştırmanın sınırlılıkları: Bu çalışmanın yalnızca bir yüksekokuldaki hemşirelik öğrencileri ile yapılmış olması araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

BULGULAR

Tablo 1: Öğrencilerin Sosyodemografik Özellikleri (N:329)

Özellikler	Sayı	%
Yaş		
18-21	240	72,9
22-25	85	25,9
26+	4	1,2
Yaş Ortalaması (X=21,04±1,27)		
Cinsiyet		
Kadın	270	82,1
Erkek	59	17,9
Sınıf		
2. sınıf	117	35,5
3. sınıf	146	44,4
4. sınıf	66	20,1
TOPLAM	329	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21,04±1,27 olup, %82,1'i kadın, %17,9'u erkek. Öğrencilerin %35,5'inin ikinci sınıfta, %44,4'ünün üçüncü sınıfta ve %20,1'inin ise dördüncü sınıfta öğrenim gördüğü saptanmıştır (Tablo1).

Tablo 2: Öğrencilerin Hemşirelik Öğrencilerinde Profesyonel Davranış Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Ortalama Puanlar (N:329)

HÖPDÖ ve Alt Boyutları	Ort. Puan±ss	Toplam Ölçek Puanı Min-Max
Sağlık Bakım Uygulamaları	82,5±6,71	18-90
Aktivite Uygulamaları	28,98±3,59	7-35
Raporlama	8,07±1,93	2-10
Toplam HÖPDÖ	119,56±10,46	27-13

Öğrencilerin HÖPDÖ toplam puan ortalamasının 119,56±10,46 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğe ilişkin alt boyut puan ortalamaları değerlendirildiğinde, sağlık bakım uygulamaları alt boyutu puan ortalamasının 82,5±6,71, aktivite uygulamaları puan ortalamasının 28,98±3,59 ve raporlama puan ortalamasının 8,07±1,93 olduğu bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 3: Öğrencilerin Hemşirelik Öğrencilerinde Profesyonel Davranış Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanların Cinsiyet ve Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması (N:329)

Bağımsız Değişken	Ort. Puan±ss	İstatistiksel Analiz
Cinsiyet		
Kadın	120,40±9,83	t: 3,158
Erkek	115,71±12,35	p: 0,002*
Sınıf		
2. Sınıf ^a	120,7±10,63	F: 3,247
3. Sınıf ^b	117,92±9,65	p: 0,040*
4. Sınıf ^c	121,02±11,47	

*p<0,05

Tablo 3'te t testi analizi sonuçlarına göre öğrencilerin profesyonel davranışları gerçekleştirme düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır (t:3,158, p:0,002). Aritmetik ortalama değerlerine göre kız öğrencilerin (120,40±9,83) profesyonel davranışları uygulama düzeylerinin erkek öğrencilere (115,71±12,35) göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel davranışları uygulamalarına ilişkin görüşlerinin sınıf düzeyi bakımından farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için yapılan One-Way ANOVA analizi sonuçlarına göre sınıf düzeyleri açısından öğrencilerin profesyonel davranışları uygulama düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır (F:3,247, p:0,040). Yapılan ileri analiz sonucunda, bu farklılığın ikinci ve üçüncü sınıflar ile üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden kaynaklandığı belirlenmiştir. Dördüncü ve ikinci sınıf öğrencilerinin üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek düzeyde profesyonel davranışları uyguladıkları bulunmuştur (Tablo 3).

TARTIŞMA

Araştırmada öğrencilerin profesyonel davranışları iyi düzeyde uygulayabildikleri belirlenmiştir. Çevik ve Khorshid'in (2012) hemşirelik öğrencilerinin profesyonel davranışları uygulamaları durumunu belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, araştırma bulgumuza benzer şekilde öğrencilerin profesyonel davranışları iyi düzeyde uyguladıkları belirtilmiştir. Goz ve Geckil'in (2010) HÖPDÖ'nün geçerlik güvenirliğini test etmek amacıyla yaptıkları çalışmada da yine benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Profesyonellik, bakımın sistematik, kanıt temelli, hasta haklarının gözetilerek ve etik ilkelerle uyumlu bir şekilde sunulmasını gerektirir. Ayrıca sürekli gelişim ve eğitime açık olma, mesleki örgütlenmeyi destekleme ve topluma hizmet sunma gibi pek çok davranış içermektedir (Korkmaz ve Görgülü, 2010). Öğrencilerde bu davranışların gelişmesi, eğitim yaşantısında profesyonel kimliğe ilişkin algının oluştuğunu göstermesi bakımından önemlidir. Profesyonel algı ve tutumun bakım hizmetlerinin niteliğine olumlu yansıdığı düşünüldüğünde (Güvenir Özpekin ve Erdim, 2016), hemşirelik öğrencilerinin mesleğe atıldıklarında hemşireliğin gerektirdiği rol ve işlevleri uygun şekilde yapacakları ve hemşirelik bakımının kalitesini yükseltecekleri belirtilebilir.

Araştırmada kız öğrencilerin profesyonel davranışları uygulama düzeylerinin erkek öğrencilerden anlamlı olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Konu ile ilgili yapılmış çalışmalar incelendiğinde, araştırma sonuçlarının farklılık gösterdiği görülmektedir. Çalışmaların bir kısmının sonucu, bu çalışmayla uyum gösterirken (Goz ve Geckil, 2010; Bang ve ark., 2011; Parandeh ve ark., 2015; Özdelikara ve ark., 2016; Rose ve ark., 2018), bir kısmının sonucunda ise profesyonellik düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir (Çevik ve Khorshid, 2012; Parvan ve ark., 2012; Karadag ve ark., 2015; Kim ve Kim, 2016). Erkek öğrencilerin 2007 yılında güncellenen Hemşirelik Kanunu ile hemşire olabileme hakkını elde etmeleri (Resmi Gazete Sayı: 26510. 02.05.2007 tarih ve 5634 nolu Hemşirelik Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun), meslekte yeni ve henüz toplumsal algıya alışma sürecinde olmaları nedeniyle, onların mesleğe daha uzak kaldıkları ve dolayısıyla profesyonellik düzeylerini etkilediği söylenebilir (Özdelikara ve ark., 2016). Yapılan bir çalışmada, erkek hemşirelerin etkilendiği en önemli stresörün hemşirelik mesleğinin toplum tarafından kadın mesleği olarak tanımlanması olduğu belirlenmiştir (Lou ve ark., 2007). Literatürde hemşirenin sözlük olarak anlamı incelendiğinde, kız kardeş, ebe, sütüne vb. anlamlarda kullanıldığı görülmektedir. Bu şekilde hemşireye yüklenen anlamların kadına ait rol ve sorumluluklara karşılık gelmesi nedeniyle, hemşirelik toplumda kadın mesleği olarak benimsenmiştir (Tezel ve ark., 2008; Kahraman ve ark., 2015). Toplumun bakış açısında hemşireliğin kadın cinsiyete yakıştırılmış bir meslek olması, bakım verici rolünü kadınların daha çok yerine getirmesi ve "erkek hemşire" unvanının topluma yakın zamanda kazandırılması nedeniyle, hemşirelik mesleği daha çok kadın cinsi tarafından yeğlenmektedir. Kadınların uzun yıllardır bu mesleği yürütmesi, toplum algısında en iyi bakımı kadının verebileceği düşüncesi ve bu algının toplumun birer ferdi olarak hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilere de yansımış olmasının etkisiyle, kadınların profesyonellik puanlarının erkeklerle göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca yapılan çalışmalarda, erkek öğrencilerin hemşireliği profesyonel bir meslek olmasından çok yalnızca iş olarak gördüğü ve üniversiteye giriş kolaylığı, iş bulma güvencesi, maddi getirisi vb. nedenlerle seçtiği belirtilmektedir (Rognstad ve ark., 2004; Parandeh ve ark., 2015). Oysa mesleki yapılanmada ve hasta bakımı uygulamalarında cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin, her iki cinsiyetin de profesyonel davranışları en üst düzeyde göstermesinin (Parandeh ve ark., 2015) bakımın niteliğini artırmada, profesyonellik algısının oluşması ve mesleki kimliğin gelişmesinde önemli olduğu belirtilmektedir.

Araştırmada, dördüncü ve ikinci sınıf öğrencilerinin üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek düzeyde profesyonel davranışları uyguladıkları bulunmuştur. Yapılan çalışmalar incelendiğinde, araştırmaların çoğu sınıf düzeyi arttıkça profesyonelliğin de artış gösterdiğini ortaya koymaktadır (Brown ve ark., 2003; Shinyashiki ve ark., 2006; Lui ve ark., 2008; Bang ve ark., 2011; Çevik ve Khorshid, 2012; Karadag ve ark., 2015). Hemşirelik öğrencileri lisans eğitimleri süresince sağlık bakım uygulamalarına ilişkin birçok alanda eğitim almakta, eğitim süreci ilerledikçe kuramsal bilgileri artmakta, yeni beceriler kazanmakta ve bunu hasta bakımına yansıtılabilmektedirler. Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel değerlerinin incelendiği bir çalışmada, eğitimin henüz başında olan öğrencilerin profesyonel hemşireliği bireylere ilgi gösterme ve yardım etme olarak algıladıkları, profesyonellik kavramının daha çok eğitimini tamamlamak üzere olan son sınıf öğrencileri tarafından konuşulmaya başlandığı belirtilmektedir (Bang ve ark., 2011). Bu çalışmada da dördüncü sınıf öğrencilerinin anlamlı olarak daha yüksek puan almış olması, müfredatlarında yer alan hemşirelikte profesyonellik dersinin profesyonel algı ve davranışları üzerinde etkili olduğunu ve mesleki kimliklerinin oluştuğunu düşündürmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Hemşirelik mesleğinin gelişiminde, öğrencilerde mesleki bilincin oluşması ve profesyonellik algısının gelişmesi önemlidir. Bu araştırmanın sonuçları, hemşirelik öğrencilerinin profesyonel davranışları iyi düzeyde uygulayabildiklerini, cinsiyet ve sınıf düzeyinin profesyonel davranışları uygulamada önemli birer faktör olduğunu göstermektedir. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak, erkek öğrencilerin profesyonel davranışlarını geliştirmek için bakımın hangi cinsiyet tarafından verildiğinden çok bakımın niteliğine vurgu yapılması, verilen örneklerde her iki cinsiyeti de barındıran örneklerin verilmesi, öğrencilerin kuramsal ve uygulamalı eğitimlerinde her iki cinsiyetten rol modelleri ile karşılaştırılmaları ve öğrencilerin öğrenim yaşantılarına uygun olarak hemşirelik eğitim-öğretim programına profesyonelliği geliştirmeye yönelik derslerin eklenmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

Adıgüzel, O., Tanrıverdi, H., Sönmez Özkan, D. (2011). Mesleki profesyonellik ve bir meslek mensupları olarak hemşireler örneği. *Journal of Administrative Sciences*, 9:2, 235-259.

Bang, K. S., Kang, J. H., Jun, M. H., Kim, H. S., Son, H. M., Yu, S. J., et al. (2011). Professional values in Korean undergraduate nursing students. *Nurse Education Today*, 31:1, 72-75.
<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2010.03.019>

Brown, B., O'Mara, L., Hunsberger, M., Love, B., Black, M., Carpio, B., et al. (2003). Professional confidence in baccalaureate nursing students. *Nurse Education in Practice*, 3:3, 163-170.
[https://doi.org/10.1016/S1471-5953\(02\)00111-7](https://doi.org/10.1016/S1471-5953(02)00111-7)

Cerit, B. (2010). Hemşirelerin Profesyonellik Davranışları ile Etik Karar Verebilme Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Çevik, K., Khorshid, L. (2012). Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel davranışları uygulayabilme durumlarının belirlenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 28:2, 23-30.

Dehghani, A., Salsali, M., Cheraghi, M. A. (2015). Professionalism in Iranian nursing: Concept analysis. *International Journal of Nursing Knowledge*, 27:2, 111-118.
<https://doi.org/10.1111/2047-3095.12082>

Goz, F., Geckil, E. (2010). Nursing students professional behaviors scale validity and reliability. *Pakistan Journal of Medical Science*, 26:4, 938-941.

Gönç, T. (2016). Hemşireliğin geleceği mesleğin cinsiyetsizleşmesini vadediyor mu? Erkek ve kadın hemşirelik öğrencilerinin meslek ve toplumsal cinsiyeti ilişkilendirme eğilimlerinin sosyolojik analizi. *Fe Dergi: Feminist Eleştiri*, 8:1, 144-167.

Göriş, S., Kılıç, Z., Ceyhan Ö., Şentürk, A. (2014). Hemşirelerin profesyonel değerleri ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 5:3, 137-142.

Güvenir Özpekin, Ö., Erdim, A. (2016). Ameliyathane hemşirelerinin mesleki profesyonelliklerinin introperatif bakım kalitesine etkisinin değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 8:4, 277-87.
<https://doi.org/10.5336/nurses.2015-48428>

Hoyuelos, S. K., Fraile, C. L., Weis, D., Urien, E. L., Elsdén, C. A., Schank, M. J. (2010). Nursing professional values: Validation of a scale in a Spanish context. *Nurse Education Today*, 30:2, 107-112.
<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2009.05.010>

Kahraman, B. A., Tunçdemir, N. O., Özcan, A. (2015). Toplumsal cinsiyet bağlamında hemşirelik bölümünde öğrenim gören erkek öğrencilerin mesleğe yönelik algıları. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 18:2, 108-144.
<https://doi.org/10.18490/sad.58405>

Karadag, A., Hisar, F., Gocmen Baykara, Z., Caliskan, N., Karabulut, H., Ozturk, D. (2015). A longitudinal study on the effect of tailored training and counseling on the professional attitude of nursing students. *Journal of Professional Nursing*, 31:3, 262-270.
<https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2014.10.004>

- Karamanoğlu, A. Y., Gök Özer, F., Tuğcu, A. (2009).** Denizli ilindeki hastanelerin cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerin mesleki profesyonelliklerinin değerlendirilmesi. *Fırat Tıp Dergisi*, 14:1, 12-17.
- Kelly, S., Courts, N. (2007).** The professional self-concept of new graduate nurses. *Nurse Education in Practice*, 7:5, 332-337.
<https://doi.org/10.1016/j.nepr.2006.10.004>
- Kim, I., Kim, J. (2016).** The relationship between nurse image and nursing professionalism according to nursing students' gender. *Advanced Science and Technology Letters*, 132, 30-36.
<https://doi.org/10.14257/astl.2016.132.06>
- Korkmaz, F., Görgülü, S. (2010).** Hemşirelerin meslek ölçütleri bağlamında hemşireliğe ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 17:1: 1-17.
- Lin, Y. H., Wang, L. S. (2010).** A Chinese version of the revised Nurses Professional Values Scale: Reliability and validity assessment. *Nurse Education Today*, 30:6, 492-498.
<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2009.10.016>
- Lou, J. H., Yu, H. Y., Hsu, H. Y., Dai, H. D. (2007).** A study of role stress, organizational commitment and intention to quit among male nurses in Southern Taiwan. *Journal of Nursing Research*, 15:1, 43-53.
<https://doi.org/10.1097/01.JNR.0000387598.40156.d2>
- Lui, M. H., Lam, L. W., Lee, I. F., Chien, W. T., Chau, J. P., Ip, W. Y. (2008).** Professional nursing values among baccalaureate nursing students in Hong Kong. *Nurse Educ Today*, 28:1, 108-114.
<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2007.03.005>
- Lundberg, C. P., Boonprasabhai, K. (2001).** Meanings of good nursing care among Thai female last-year undergraduate nursing students. *Journal of Advanced Nursing*, 34:1, 35-42.
<https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.2001.3411738.x>
- Öner Altıok, H., Üstün, B. (2014).** Profesyonellik: Kavram analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 7:2, 151-155.
- Özdelikara, A., Ağaçdiken Alkan, S., Mumcu Boğa, N. (2016).** Ondokuz Mayıs Üniversitesi hemşirelik son sınıf öğrencilerinde profesyonelliğin belirlenmesi. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 2:2, 1-11.
- Parandeh, A., Khaghanizade, M., Mohammadi, E., Mokhtari Nouri, J. (2015).** Factors influencing development of professional values among nursing students and instructors: A systematic review. *Global Journal of Health Science*, 7:2, 284-293.
<https://doi.org/10.5539/gjhs.v7n2p284>
- Parvan, K., Zamanzadeh, V., Hosseini F. A. (2012).** Assessment of professional values among Iranian Nursing Students graduating in universities with different norms of educational services. *Thrita Journal of Medical Science*, 1:2, 37-43.
<https://doi.org/10.5812/thrita.6441>
- Rassin, M. (2008).** Nurses' professional and personal values. *Nursing Ethics*, 15:5, 614-630.
<https://doi.org/10.1177/0969733008092870>
- Resmi Gazete. Sayı: 26510. 02.05.2007 tarih ve 5634 nolu Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.
- Rognstad, M. K., Aasland, O., Granum, V. (2004).** How do nursing students regard their future career? Career preferences in the post-modern society. *Nurse Education Today*, 24:7, 493-500.
<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2004.07.015>
- Rose, T., Nies, M. A., Reid, J. (2018).** The internalization of professional nursing values in baccalaureate nursing students. *Journal of Professional Nursing*, 34:1, 25-30.
<https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2017.06.004>

Satu, K. U., Leena, S., Mikko, S., Riitta, S., Helena, L. K. (2013). Competence areas of nursing students in Europe. *Nurse Education Today*, 33:6, 625-632.
<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2013.01.017>

Shinyashiki, G. T., Costa Mendes, I. A., Trevizan, M. A., Day, R. A. (2006). Professional socialization: Students becoming nurses. *Rev Latino-am Enfermagem*, 14:4, 601-607.
<https://doi.org/10.1590/S0104-11692006000400019>

Tezel A., Balcı Akpınar, R., Yurttaş, A., Çelebioğlu, A. (2008). Hastalar erkek hemşireleri kabul edecekler mi? *Türkiye Klinikleri Tıp Etiği Dergisi*, 16:1, 13-18.

Vaismoradi, M., Salsali, M., Ahmadi, F. (2011). Perspectives of Iranian male nursing students regarding the role of nursing education in developing a professional identity: A content analysis study. *Japan Journal of Nursing Science*, 8:2, 174-183.
<https://doi.org/10.1111/j.1742-7924.2010.00172.x>